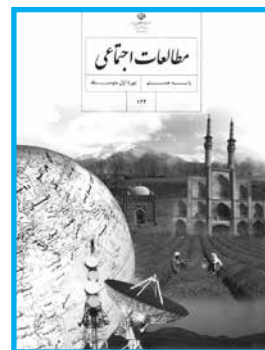

نقد و بررسی درس ۱۴ از کتاب

مطالعات اجتماعی پایه هشتم

متوسطه اول

پروانه گودرزی

سرگروه تاریخ، ناحیه ۴ اصفهان

فارسی اشاره می‌شود. به نقل از تاریخ عتبی می‌توان به نقش ابوالعباس اسفرینی نیز اشاره کرد، که در دوره وزارت او تمام دیوان اعم از محاسباتی و غیره از زبان عربی به زبان فارسی تغییر یافت. حداقل اینکه باید نامی از حسنک وزیر برده می‌شد. یا روایت ابوالفضل بیهقی مورخ بزرگ ایرانی از آیین نوروز در دوران غزنویان نگاشته می‌شد که در راستای اهداف ارزشی می‌تواند تأثیر بسیار بر فراگیران داشته باشد. در همین راستا می‌توان به داستان «ناز پری» دختر خوارزمشاه و روایت داستان صبر و دلدادگی در گنبد سبز رنگ و هفت گنبد نظامی اشاره کرد. نگاشتن این گونه حکایات بسیار تأثیرگذار و در تکمیل اهداف ارزشی می‌باشد.

۷. با توجه به وسعت حکومت ترکان می‌توان از آثار باستانی و معماری بیشتری در گوشه و کنار ایران یاد کرد مانند آزادشهر در استان گلستان و فریمان در خراسان یا مجموعه میرعماد، یادگاری با ارزش خوارزمشاهیان در کاشان یا مدرسه غیاثیه در خواف و مسجد جامع اصفهان و... اشاره کرد. در تکمیل اهداف روشی، می‌توان اشاره به این مطلب نمود که چرا از دوره‌های غزنوی یا خوارزمشاهیان آثار بیشتری در ایران وجود ندارد؟

اما به لحاظ بررسی عرضی این درس جای روابط و زندگی اجتماعی مردم در این دوره خالی است. مطمئناً تاریخ فرهنگی و اجتماعی بسیار تأثیرگذارتر از تاریخ سیاسی و نظامی است.

۸. در بررسی طولی (در کتاب پایه هفتم به مباحثی مانند خانواده در ایران باستان، روابط اجتماعی در ایران باستان، چگونگی امرار معاش و دستاوردهای ایرانیان در فعالیت‌های اقتصادی... توجه شده است) لیکن متأسفانه در پایه هشتم این پیوستگی وجود ندارد.

۹. بهتر است تصاویر صفحه ۸۸ معرفی شود. امروزه این آثار کج‌نگهداری می‌شود که دانش آموزان بتوانند نمونه‌های بیشتری از این گونه آثار را مشاهده کنند. (اهداف دانشی و ارزشی)

۱۰. تصاویر صفحه ۸۹ نیز باید در زمینه‌ای روشن نوشته شود تا خواناتر شود. و معرفی یک نمونه از آن مثل «التفهیم» ابوریحان و روایت عشق «ریحانه» دختر حسین خوارزمی و جشن بهاری زنان، سپندارمذگان و جشن مهرگان در تکمیل اهداف ارزشی بسیار تأثیرگذارند. این وظیفه ماست که فرهنگ غنی ایران زمین

اشاره

نوشته حاضر که دیدگاه خانم گودرزی درباره یکی از درس‌های کتاب مطالعات اجتماعی پایه هشتم است، نشان‌دهنده ضرورت یک کتاب معلم است که در آن دانستنی‌های مورد نیاز برای تدریس آن کتاب ارائه شده است. رشد آموزش تاریخ از دریافت مقالاتی در زمینه این گونه مطالب استقبال می‌کند.

کلیدواژه‌ها: نقد و بررسی، درس ۱۴، کتاب مطالعات اجتماعی، پایه هشتم

۱. بهتر است در درس قبل (درس ۱۳) نسب‌نامه خاندان سلجوقی و وقایع مهم مربوط به هر یک از سلاطین ذکر شود.
۲. در درس ۱۲ این کتاب نیز جای حکومت آل زیار کاملاً خالی است.
۳. ترجیحاً عنوان درس ۱۴ از میراث فرهنگی ایران در عصر سلجوقی به میراث فرهنگی ایران در عصر حکومت ترکان (غزنویان، سلجوقیان، خوارزمشاهیان) تغییر یابد.
۴. تشکیلات حکومتی و سیاسی این دوران در قالب یک نمودار نمایش داده شود. (درک بصری)
۵. استفاده از عکس، تصویر و نقاشی از آثار و ابنیه در این درس نسبتاً خوب صورت گرفته، اما بهتر است تصویر صفحه ۸۴ «سردیس شاهزاده سلجوقی» بیشتر معرفی گردد. مثلاً: امروزه این سردیس کجاست؟ متعلق به کدام شاهزاده است؟ تصاویر صفحه ۸۵: مجسمه خواجه نظام‌الملک در کجاست؟ مقبره او در کجاست؟ بهتر است در زیر هر تصویر توضیحی یک سطر نگاشته شود.
۶. معرفی دیوان‌های مهم این دوره بسیار مفید و مختصر نگاشته شده است، و در راستای اهداف دانشی تدوین گردیده است.

در این درس فقط به میراث فرهنگی و تمدنی سلجوقی اشاره شده است و اصلاً از غزنویان صحبتی به میان نیامده در حالی که شکل‌گیری شاهکارهای زبان فارسی در بستر تمدن غزنه حرف‌گرافی نیست و می‌بایست به نقش این دولت در گسترش زبان

مجمع دبیران

تاریخ استان

اصفهان

پروانه گودرزی سرگروه تاریخ ناحیه ۴ اصفهان

جلسه با آیاتی از قرآن مجید و پخش سرود جمهوری اسلامی آغاز گردید. سپس سرکار خانم رضوان نعمتی ضمن خوش آمدگویی به همکاران، به بیان برنامه‌های گروه تاریخ و تشویق همکاران جهت شرکت در فراخوان‌های استانی پرداختند. فراخوان‌ها در ۳ بخش: الف) مقاله: با عناوین ریشه‌های انقلاب اسلامی در اصفهان و شیوه‌های نوین آموزش تاریخ در مدارس، ب) تولید نشریه الکترونیکی ج) برگزاری نمایشگاه تخصصی تاریخ با موضوعات کتاب تاریخ دهم و ارائه گزارش آن، عنوان گردید. سپس از همکاران گروه تاریخ استان اصفهان دعوت به عمل آمد که در آزمون آنلاین تاریخ مردم ایران قبل از اسلام دکتر زرین کوب در تاریخ ۲۷ بهمن ۱۳۹۵ شرکت فعال داشته باشند. در ادامه این جلسه میثم اسدی دانشجوی دکتری تاریخ با عنوان «آداب معاشرت و همزیستی مسالمت‌آمیز مردم ایران باستان» و پاکروان با عنوان «فرهنگ فارسی رو به فراموشی است» به ارائه سخنرانی پرداختند. در ادامه این نشست از سرگروه‌های اسبق استان اصفهان: آقایان دکتر محمدحسین فروغی و مجید پوررضا و سرکار خانم زهره رجبی با تقدیم هدایا و لوح تقدیر، قدردانی به عمل آمد. در پایان از همکاران دعوت به عمل آمد که در کارگاه تاریخ پایه دهم حضور داشته باشند و از تجارب و راهنمایی اساتید دانشگاه بهره‌مند شوند.

آدرس سایت گروه تاریخ استان اصفهان
<http://etun.listed.ir/tarikh>

را به نوجوانان یاد دهیم. (سال‌ها دل طلب جام‌جم از ما می‌کرد/ آنچه خود داشت ز بیگانه تمنا می‌کرد) اگر این مهم اتفاق افتد، خود به خود مبحث تهاجم فرهنگی و... نیز از بین دانش‌آموزان رخت برمی‌بندد. در کاربرگ شماره ۹، فراگیران با شخصیت وزیران عصر سلجوقی و نحوه مرگ آنان (یک درس اخلاقی) آشنا می‌شوند. ۱۱. جای کاربرگ‌های در تقویت هویت ملی و منطقه‌ای و تعامل با فرهنگ بومی خالی است. با توجه به وسعت قلمرو ایران در عصر حکومت ترکان، حتماً بیشتر دانش‌آموزان در منطقه زندگی خود آثاری از این دوره را دیده‌اند و می‌توانند گزارشی مصور از آن تهیه کنند.

جوابیه گروه مطالعات اجتماعی

با سلام و احترام

ضمن تشکر از سرکار خانم گودرزی

۱. متن نوشته شده نه یک نقد و بررسی تاریخی علمی است و نه یک نقد و بررسی آموزشی در حوزه آموزش تاریخ.
۲. این متن شامل تعدادی پیشنهاد است. این پیشنهادها معمولاً هر ساله از طریق گردهمایی‌های آموزشی سراسر کشور، دبیرخانه و غیره برای گروه‌ها ارسال می‌شود و جای چاپ ندارد. بخصوص که پیشنهادها نیز پیشنهادهای جالب و نظام‌مندی نیست، بلکه بیشتر سلیقه‌ای است. اغلب این پیشنهادها مانند معرفی روایت عشق ریحانه، دختر حسین خوارزمی یا تدوین یک کاربرگ در باب هویت ملی و... هم از نظر حجم کتاب و هم از نظر اصول دیگر قابل پی‌گیری و کاربردی نمی‌باشد. کتاب گنجایش محدودی دارد. معمولاً این درخواست‌ها را می‌توان از طریق سایر رسانه‌های پشتیبان تأمین کرد. پیشنهاد می‌شود این سرگروه محترم و همکارانشان تلاش خود را در ارائه یک طرح درس جالب و کاربردی از یکی از دروس دوره متوسطه اول به کار گیرند و در این طرح درس چگونگی به کارگیری رسانه‌های پرشمار و فعال نمودن دانش‌آموزان در بررسی مدارک و شواهد تاریخی مرتبط با آن درس را در قالب یک مقاله توضیح دهند و برای مجله ارسال نمایند.

دکتر ناهید فلاحیان،

کارشناس مسئول گروه مطالعات اجتماعی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری